

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE . . . 16.— K | FÉL ÉVRE . . . 8.— K
NEGYED ÉVRE . . . 4.— K

FŐSZERKESZTŐ:
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Közgyűlés és mérlegkészítés.

Aki a közgazdasági viszonyokat figyelemmel kíséri, az előtt nyilvánvaló, hogy a háboru kitörése előtt már jóval előrevetette árnyékát, amelyet az ország közgazdasága megérezett.

Nem mondhatjuk azt, hogy a háboru gazdasági értékeket romboló és az üzleti élet tüktető tevékenységét korlátozó forgatagába normális és bőséges időből jutottunk.

A nagy háborut megelőző bizonytalanság már előbb minden gazdasági folyamatra ráfeküdt és országunk közgazdasága a hosszú, bénító bizonytalanság után szinte nem várt nyugalommal fogadta a háborút.

Talán ez is az oka annak, hogy ipari termelésünk és egész gazdasági életünk sokkal könnyebben viseli el és alakult hozzá a háboru nehézségeihez, mint azt eleinte hittük. Hogy ne említsünk mást, a hadikölcsön sikere még idehaza is jóleső csalódást okozott, mert megismertük saját erőnket.

Nagyon természetes, hogy közgazdasági életünknek a háboru kikerülhetetlen értékpusztításaitól való megkímélésére egy sereg rendkívüli intézkedésre volt szükségünk.

E rendkívüli intézkedések egy részének már hatását is érezve megállapíthatjuk, hogy az illetékes tényezők ezeknél a legnagyobb körültekintéssel jártak el.

A rendkívüli állapot szükségessé tette a részvénytársaságok közgyűlésére és mérlegkészítésére vonatkozó kormányrendeletnek kibocsátását.

A hivatalos lapban közzétett és e hó 14-én kelt rendelet 1. pontjában elrendeli, hogy a részvénytársaságok és szövetkezetek mérlegmegállapító és nyereségfelosztó közgyűlései az üzleti év végétől számított hat hónapon belül bármikor megtarthatók, ha pedig ez a hat hónapi időtartam 1915. évi június hó 30. napjáig telnek le, a közgyűlés egészen június hó 30. napjáig elhalasztható.

Bánya- és kohóvállalataink jelentékeny része részvénytársasági alapon van szervezve. Mint ahogy a modern ipari vállalkozásnak és termelésnek a részvénytársasági forma adta a mai nagyarányú fejlődését.

Talán lesz igen sok bánya- és kohóvállalat, amelyik nem fogja igénybe venni a hivatalos rendeletnek ezt a közgyűlés kitolására vonatkozó kedvezését.

A háborus állapot azonban olyan rendkívüli viszonyokat teremtett, hogy nem egy bánya- és kohóvállalat a lehetőségig ki fogja tolni mérlegének megállapítását és közgyűlésének megtartását.

Az üzleti évről szóló mérleg megállapítása olyan fontos, hogy egyes vállalatok nem mondhatnak le arról az előnyről, hogy mérlegüket esetleg a mostaninál kedvezőbb időpontban állapítsák meg és hozzák nyilvánosságra.

A rendelet második pontja az értékpapírok értékének megállapításáról intézkedik.

A tőzsdén jegyzett értékpapírokat az üzleti év mérlegében abban az értékben kell felvenni, amely az üzleti év utolsó napján értéküknek megfelel.

A budapesti tőzsdén jegyzett értékpapírok pedig legfeljebb azzal az árfolyammal vehetők fel, amelyen azokat 1914. év július hó 25-ik napján jegyezték, e napi kurzus hiányában pedig olyan értékben, amilyen az a budapesti tőzsdén utóljára jegyezték.

Amint tudjuk, az értékpapíroknak a mérlegben felveendő árfolyamát a külföldön is meghatározták.

Többek között Svájcban helyi és az ezekből alakított központi bizottság fogja megbecsülni az egyes értékpapírokat és az egész országra lehetőleg egységes árfolyamot fog megállapítani.

Poroszországban a takarékpénztárakra olyan intézkedés van, hogy az 1914. év június 30. árfolyamot kötelesek a mérlegbe beállítani. A részvény vállalatokra vonatkozólag nem volt eddig sem Ausztriában, sem pedig Németországban intézkedés.

Amint látjuk, az osztalék nagyságára ez a rendelet nem tartalmaz intézkedést.

Az osztalék nagyságát az egyik rész kormányintézkedéssel kívánja megállapítani, a másik nézet pedig azt az egyes részvénytársaságok szabad tetszésére kívánja bízni.

Egyes bánya- és kohóvállalatok érdeke kívánatossá tenné a korlátozott osztalékfizetést.

Mindenesetre figyelembe veendő az a szempont

is, amely korlátozott osztalék fizetésével nem akar gazdasági életünktől tőkét elvonni.

A leghelyesebb dolog kétségtelenül az volna, ha az érdekelték egyöntetű eljárásban állapotodnának meg, s az osztalék kérdésében nem kellene külön rend kívüli kormányrendeletet kieroszakolni.

Elektromos réztisztítási eljárások.

Altnéder Ferenc m. kir. főmérnök az O. M. B. és K. E. budapesti osztályának múlt évi december hó 22-iki ülésén tartott előadásának kivonata.

A statisztika tanulsága szerint Ausztria-Magyarország, valamint Németország évi réztermelése ez államok normális évi rézszükségletének még $\frac{1}{4}$ részét sem képes fedezni a rézszükségletünk fedezése céljából külföldi, nevezetesen amerikai behozatalra szorulunk.

Mivel a shrapnellek és tölténybűvelyek készítéséhez része van szükség s része van szükség a háború folyamán elrongált táviró- és telefonvezetékek pótlása céljából is, nem igen valószínű, hogy a hadiállapot folytán beállott ipari pangás következtében monarchiánknak és Németországnak rézfogyasztása lényegesen csökkent.

Az ilyen körülmények között előrelátható rézinség enyhítésének leghatásosabb módja a hulladékreznek és különféle réztárgyaknak beolvasztása.

Sok réztárgy van, mely egyszerű beolvasztás után hadicélokra alkalmas rezet ad, sok tárgy van azonban, melynek anyaga csak különféle kohászati műveletek segítségével hozható feldolgozott alakba. Az e célra alkalmazható kohászati műveletek tűziutoniak és elektrolitizáltak lehetnek. Némely tárgyak réztartalma bizonyos célokra tűziutoni kohászati műveletek segítségével is felhasználhatóvá tehető, más tárgyak réztartalmát ellenben elektrolízis segítségével kell finomítani, hogy bizonyos célokra, nevezetesen telefon- és táviróhuzalokra és a shrapnellek gyártásához fel legyen használható. Az elektrolízis eljárásoknál az elektródák elhelyezése és az áram vezetési módja szerint két rendszert különböztetünk meg, még pedig az u. n. párhuzamos vagy multiple és a soros vagy series rendszert.

Legáltalánosabban van elterjedve és Európában ugyyszólván kivétel nélkül az u. n. párhuzamos rendszer van alkalmazásban, míg a soros rendszer csak az Egyesült-Államokban s itt is csak néhány rézejtőműben használatos.

A párhuzamos rendszer nagy elterjedését nagyobb multjának és alacsonyabb üzemi költségeinek köszönheti, ezzel szemben a soros rendszer kisebb befektetést kíván.

A háború folyamán sok olyan körülmény változott meg, mely a rézejtőművek tervezésénél döntő sullyal esik mérlegbe.

Első ezek között az, hogy a háborúval kapcsolatos égető, de előreláthatólag rövid ideig tartó rézszükséglet kielégítése céljából létesítendő rézejtőműveknek még a háború folyamán kell amortizálódniuk s e körülmény egymagában elegendő ok arra, hogy jelen helyzetben az alacsony befektetést igénylő soros rendszernek adjunk előnyt a költséges berendezést kívánó párhuzamos rendszer fölött.

A párhuzamos rendszernek másik hátránya, hogy e rendszernél nagy áramerősségű és alacsony feszültségű abnormális dinamókra van szükség, mely dinamók nincsenek raktáron s elkészítésükhöz legalább is 2—3 hónap szükséges, ez pedig a jelen helyzetben nagy idő. A soros rendszerhez normális méretszerű 100—120 volt-os világításra használt dinamók is felhasználhatók, mely gépeknek beszerzése nem jár nehézséggel.

Azonkívül míg a párhuzamos rendszerű rézejtőművekhez nagy keresztmetszetű hosszú áramvezetésekre (rézrudakra) van szükség, a soros rendszerhez rövid és vékony vezetékkel kellene.

Mind olyan körülmények, melyek jelen helyzetben a soros rendszer mellett szólnak.

A fémtisztítás soros rendszerénél az ejtőkádának csakis a két végén van tulajdonképpeni anóda és katóda, az elektromos áram itt a cellák egyik végén levő anódákból a cellák másik végén levő katódákba, a cellákban vezető lécek közé helyezett ugynevezett soros elektródákon át megy, mely elektródák nem egyebek, mint a tisztítandó fémből (jelen esetben rézből) készített táblák. E táblák nincsenek az elektromos áramforrással vezeték által összekötve, hanem fából való vezető lécek segítségével egyszerűen be vannak állítva az ejtőcellákba. Az elektromos áram az ejtőcella anódájából az elektroliton át az említett soros elektródák egyikébe lép s onnan az elektroliton keresztül az utána következő második soros elektródába stb., míg végül az ejtőcella végén levő katódába jut.

A soros elektródáknak az az oldala, hol az áram beléjük hatol, mint katóda szerepel, vagyis (rézejtésnél) réz rakodik rá, az elektródának másik oldala pedig mint anóda működik, vagyis oldódik. Ha e műveletet kellő ideig folytatjuk, úgy végül az egész tisztátalan rézlemeznek réztartalma feloldódik s helyébe tiszta elektrolit rézlemez rakodik le.

Mivel azonban a réz oldódása nem történik egyenletesen, az összes régi rézlemez feloldásához pedig nagymennyiségű áram kellene, nem szokták bevárni, míg a régi réztábla, az anódatábla teljesen feloldódik, hanem mielőbb az anódarézből készült réztábla tulnyomó része feloldódott, kivesszik a réztáblákat az ejtőcellákból s lefejtik az elektrolitrézre tapadó régi rezet.

A tisztátalan réz maradványainak az elektrolitréztől való lefejtése azonban nehezen megy s csakis a rézejtés befejezése után vihető keresztül. Ez a soros rendszernek egyik legnagyobb hátránya a rézejtésnek párhuzamos rendszerével szemben.

Legnagyobbrészt fenti nehézségnek tulajdonítható az is, hogy a soros rendszernél csakis hengerelt rézből való elektródákat használnak, hengerlésre nem alkalmas rézfajtákat már nem célszerű e rendszer szerint finomítani.

A soros rendszer ismertetett hátrányait nagyobb részt elkerülhetjük, ha a soros rendszerű rézejtést a felolvasó által feltalált módon vesszük keresztül. Felolvasó ugyanis a soros rendszerű elektródának katóda oldala mellé a soros elektródát tartó vezetőlécek közé tiszta rézből készült vékony rézlemez alkalmaz (ólomejtésnél ólomlemez), melyet, ha a ráakodott elektrolitréz a kellő vastagságot elérte, egyszerűen kihúz a vezetőlécek közül s mást tesz helyébe. Ilyen módon

az elektrolýtréznek a tisztátalan anódarézttől való elválasztása semmi nehézséggel nem jár, üzemkőzben is keresztülvihető, minek folytán kevesebb réz fekszik az éjtő cellákban kamatozatlanul és a soros rendszerű rézejtés tisztátalan, hengerlésre nem alkalmas rézfajtáknál is előnyösen alkalmazható.

Felolvasó előadását az elektrolýtos lémtisztításnál használt rendszereket megvilágító rajzokkal kísérte s a soros rendszer segélyével termelt elektrolýtólóm és elektrolýtrézmintákat mutatott be.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A közös pénzügyminiszter a bosznia-hercegovinai tartományi szolgálatban *Gretzmacher* Alfréd és *Perl* Lajos bányabiztosokat bányafőbiztosokká, *Berger* Miksa dr. IX. rangosztályu műorvost bányafőorvossá és *Schuster* Ede bányabiztost bányafőbiztossá nevezte ki.

Hadbavonultak. *Mészáros* László zágrábi bányabiztos, tart. hadnagy Máramarosban, *Cabelic* Milán bányaesküdt és *Huszthy* Géza rozsnyói m. kir. bányabiztos a déli harctéren küzd. *Bió* Lóránt dr. m. kir. bányaesküdt a cs. és kir. 16. tábori tüzérezredhez, *Ribianszky* Kálmán dr. kir. bányabiztos pedig a csendőrséghez vonult be.

Piovarcsy Jenő és **Heutschy** Kálmán, az osztrák bányá- és kohómű társ. bányamérnök, mint népfelkeltő mérnök és illetve a kásztiszthelye tes teljesít szolgálatot. **Manouschek-Langer** Ottó dr. korompai kohómérnök, tüzérhadnagy az északi, **Kovács** István korompai számgyakornok, tart. zászlós pedig a déli harctéren szolgál. **Benkár** József betléri magánbányamérnök, mint hadapród-örmmester a 16. népf. h. gy. e.-ben teljesít szolgálatot. **Nemes** Ödön hisnyóvízi vasgyárigazgató, (16. h. gy. e.) főhadnagy mint beteg jött haza s jelenleg a szerb harctéren van műszaki csapatnál. **Kellner** Béla vashogyi m. kir. bányamérnök jelenleg Trebinjében mint tart. vartüzérhadnagy, **Galanta** József rozsnyói bányamérnök, tart. tüzérhadnagy a Vranovo brden a Boche di Cattaróban szolgál. **Hisnyai Heinzellmann** Béla dr., a Heinzellmann-féle bányatársaság ig. előjárója, mint tart. honvédhuzár főhadnagy az északi harctéren teljesít

szolgálatot. **Kucan** Jakab Ladanje-dolnjei bányamérnök, tart. hadnagy Osiekre vonult be.

Hadbavonult

A magyar ált. köszénbánya r.-t. tatai művétől min'egy 1400 alkalmazott.

A m. kir. bányakincstár vrđniki bányaművétől 3 altiszt és 94 munkás.

A Kohlenindustrie Verein ivaneci bányaműveitől 84 munkás.

A petrovagorai vasművek üzemétől 26 munkás.

A klostari szénbányaművektől 14 munkás.

A beocsini cementgyári unió r.-t. műveitől 108 alkalmazott.

A drenkovai köszénbányászattól 39 alkalmazott.

A szab. osztr.-magyar államvasut-társaság különböző bányá- és kohóüzemeitől 1565 alkalmazott.

A mehádiai köszénbánya r.-t. üzemétől 19 alkalmazott.

A nadrági vasipar r.-t. üzemétől 15 alkalmazott.

Cégjegyzési hírek. Magyar ruggyantaárugyár r.-t., főtelep: Budapest. **Herczeg** M. Marcell és **Deutsch** Márk társulati tisztviselők cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett. — **Láng** L. gépgyár r.-t. **Mihálka** Antal igazgató-helyettesi címmel felruházott társulati tisztviselői minősége és a „per procura” tóldat nélkül való cégjegyzési jogosultsága, valamint **Mihálka** Antal társulati tisztviselő a „per procura” tóldattal való cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett. — „Unió” cs. kir. szab. vas- és bádoggyár társaság, főtelep Bécs. **Lázár** Zoltán és **Zorkóczy** Sámuel társulati tisztviselőknék „per procura” tóldattal való alapszabályszerű cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. — **Melocco** Péter cementárugyár és építési vállalat r.-t., főtelep Budapest. Az 1914. évi június hó 12. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítás bejegyeztetett. Ezen módosított alapszabályok szerint: a részvénytársaság eddigi alaptőkéje 500 darab egyenként 200 korona névértékű bemutatóra szóló új részvény kibocsátása által 100.000 koronával felemeltetvén, a részvénytársaságnak ezidő szerinti alaptőkéje 900.000 korona, mely 4500 darab egyenként 200 korona névértékű bemutatóra szóló részvényre oszlik.

Közgyűlés. Dr. **Wagner** és **Társai Egyesült Gyárak** r.-t. január 30-án tartja meg rendes közgyűlését a következő napirendel 1. Az 1914 szeptember 30-án lezárt üzleti évre vonatkozó igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés, valamint a mérleg- és nyereségveszteség-számla előterjesztése, a zárszámadások meg-

LAUFER
GÉPGYÁR

Budapest VII.
Palotai-út 1511.
Telefon. 75-40.

Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

állapítása és határozathozatal a nyereség hova fordítása tárgyában. 2. Az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak adandó felmentvény.

A Győri ágyugyár iparszatórnája. Győr város legutóbb megtartott közgyűlése az Első Magyar Ágyugyár részére 1.400.000 korona költséggel építendő iparszatórnát illetőleg kimondotta, hogy a költségekhez a város 350.000 koronával járul hozzá. Ugyanannyit ad az ágyugyár, a hiányzó 700.000 koronát pedig a miniszterium helyezte kifizetésbe. Az építkezés megkezdése céljából az összköltségek felét, 700.000 koronát, a város és a gyár azonnal rendelkezésre bocsájtják.

Felügyelet alá helyezett vállalat. A kereskedelmügyi és pénzügyi m. kir. miniszterek együttes rendeletükkel felügyelet alá helyezték a *Budapest and London Oil Syndicate* céget és felügyelőbiztosnak *Dáni* Vilmos dr. ügyvédet nevezték ki. A szindikátus a muraközi petroléumterületen végzett az 1913. évben furásokat.

Az ónkartell. A nemzetközi ónkartell az ellenséges vállalatok kiközösítése után változott kartellszerződés alapján új kartellbe tömörül. Az átalakulás azonban mégsem mehetett egészen simán, mert mint Frankfurtból jelentik, a francia és angol gyárakon kívül a régi tagok közül egy németalföldi vállalat, valamint a teplitzi Weinmann-művek sem csatlakoztak az új kartellalakuláshoz.

Hollandia vörösrézkereskedelmének csökkenése. Az 1914 novemberében csak 320.000 kilogram vörösrézt importáltak Hollandiába, a tavalyi 6 és fél millió kilogrammal szemben. A kivitel ennek megfelelően a tavalyi 4 és fél millióról 1914 novemberében 38 000 kilogramra csökkent.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Készülő bányászstrájk. Angolországi jelentés szerint a yorki bányamunkások között egyre nagyobb elégtelenség tapasztalható. Ha a bányamunkások követeléseit nem teljesítik, a strájk kikerülhetetlen. A szénbányatulajdonosok tulságos engedékenysége nem lehet számítani, mert az angol szénexport a háború következtében külföldben is erősen alább szállott.

Az összes német acélművek gyűlése. Az összes német acélműveket gyűlésre hívták össze január 20-ára Düsseldorfba. Ezt követte január 21-én az acélkartell rendes havi ülése. A nagygyűlés, melyre az összes, tehát a kartellen kívül álló acélműveket is köztük a Martin-műveket is meghívták, igen nagy érdeklődést váltott ki. A gyűlés az A- és B-termékek nyers acél-alkalmazásának kontingentálását szeretné megvalósítani. A régi összkontingenst akarják újra feleleszteni, most azonban már az összes acélművek bevonásával és a kontingens túllépését szigorú intézkedésekkel kívánják büntetni. És ez tulajdonképpen a főcél. A B-gyármányok előző kontingentálása alkalmával ugyanis a kontingens túllépésénél tonnánként 20 márkát kellett megteríteni. Ennél azonban a részesedések kiterjesztése könnyű szerrel a fizetési kötelezettség alól való kibúvárra vezetett. Az új tervezet ezt kizárja és oly határozatokat tartalmaz, melyek a megállapított kontingensek túllépését lehetetlenné teszik.

A transvaali aranybányászat. A transvaali aranykiaknázás értéke decemberben 2.953.755 font sterlinget tett ki, a novemberi 3.040.677 font sterlinggel szemben. Az 1914. évi kiaknázás értéke 35.588.075 font sterling volt az 1913. évi 37.358.040 font sterlinggel szemben.

A román petroléumtermelés. Bukaresti jelentés szerint a romániai finomítók 1914 első kilenc hónapjában

1.274.252 tonna petroléumot termeltek, az 1913. évi 1.278.735 tonnával szemközt.

A német csavarkartell ármérséklése. Berlini jelentés szerint a német csavargyárak kartellszervezete az eladó-árat az egész vonalon 1—2 százalékkal leszállította. Az árredukció kényszer folytán történt, amelyet a kartellen kívül dolgozó gyárak versenye idézett elő.

✂ DEUTSCHER BERICHT. ✂ INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Das deutsche Kohlensyndikat. Der „Frankfurter Zeitung“ zufolge beruft das Kohlensyndikat für den 22. Januar eine Versammlung behufs stillschweigender Verlängerung des Syndikats bis 1926 ein.

Versand des deutschen Stahlwerkverbands. Der Versand des Stahlwerkverbandes betrug im Dezember 1914 insgesamt 268.189 Tonnen Rohstahlgewicht. Hievon entfallen auf Halbzeug 49.893, auf Eisenbahnmateriale 167.877 und auf Formeisen 50.419 Tonnen.

Kupfervorräte in Europa. Die sichtbaren europäischen Kupfervorräte betragen Ende Dezember 1914 35.437 Tonnen gegen 36.474 Tonnen Mitte Dezember, das bedeutet also eine Abnahme um 1037 Tonnen. Eine weitere Übersicht über die Bewegung gewährt die folgende Vergleichstabelle:

31. Dezember 1912	43.241	28. Februar 1914	26.953
31. Januar 1913	43.101	31. März 1914	26.129
28. Februar 1913	44.673	30. April 1914	29.278
31. März 1913	45.074	31. Mai 1914	32.370
30. April 1913	42.828	31. Juni 1914	32.920
31. Mai 1913	40.187	30. Juni 1914	33.271
30. Juni 1913	38.196	15. Juli 1914	32.756
31. Juli 1913	35.627	15. Oktober 1914	35.965
30. August 1913	34.645	31. Oktober 1914	36.565
30. September 1913	27.810	15. November 1914	35.965
31. Oktober 1913	25.837	30. November 1914	35.749
30. November 1913	26.758	15. Dezember 1914	35.474
31. Dezember 1913	20.520	31. Dezember 1914	35.437
31. Januar 1914	25.940		

Die in Sicht gekommene Menge während der zweiten Hälfte des Dezember belief sich auf 31.391 Tonnen und die Ablieferungen auf 31.708 Tonnen. Die Vorräte in England und Frankreich werden mit 25.484 Tonnen angegeben gegen 26.576 Tonnen Mitte Dezember. Die Verfrachtungen von Chile stellten sich auf 4016 Tonnen.

Auflösung der Vereinigung der amerikanischen Kupferproduzenten. Wie aus Newyork gekabelt wird, ist die Vereinigung der amerikanischen Kupferproduzenten aufgelöst worden.

VALÓDI

PERSA SZŐNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben.

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL

Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).